

Risico's bij de afgifte van oorsprongscertificaten bij uitvoer

In de ins en outs hebben we al eerder aandacht besteed aan de risico's bij het gebruik van preferentiële oorsprongscertificaten bij invoer. In deze bijdrage zullen we de afgifte van oorsprongscertificaten bij uitvoer nader belichten. Niet alleen komt het begrippenkader aan bod, ook de vele regels en uitzonderingen. Ten slotte geven we aan wat de gevolgen zijn van onjuiste oorsprongscertificaten en wie hiervoor aansprakelijk is.

Diverse begrippen

Ten eerste moet het begrip oorsprong niet worden verward met het begrip herkomst. Daar zullen we het nu niet verder over hebben. Voorts bestaat er vaak onduidelijkheid over de twee verschillende oorsprongsbegrippen die gehanteerd worden; namelijk de zogenoemde preferentiële oorsprong en de niet-preferentiële oorsprong. Op basis van de preferentiële oorsprong is het mogelijk gebruik te maken van een lager tarief. Afhankelijk van de vorm van de gemaakte afspraken (unilateraal of bilateraal) gelden deze preferenties eenzijdig of wederkerig. De niet-preferentiële oorsprong ziet op situaties waarbij de oorsprong voor andere redenen moet worden aangetoond, bijvoorbeeld in het kader van handelspolitieke maatregelen of antidumpingheffingen.

Het aantonen van de oorsprong kan van belang zijn bij zowel het brengen in het vrije verkeer (invoer) als de uitvoer van goederen. Is er sprake van brengen in het vrije verkeer dan zal gebruik worden gemaakt van in een derde land afgegeven oorsprongsbewijzen. Worden goederen uitgevoerd dan is het vaak nodig dat in Nederland een certificaat van oorsprong wordt afgegeven. Hierna zal uitsluitend aandacht worden besteed aan de afgifte van certificaten bestemd voor de uitvoer.

In het kader van de afgifte van certificaten wordt een onderscheid gemaakt – parallel aan het onderscheid tussen preferentiële en niet-preferentiële oorsprong – tussen een certificaat van oorsprong (CVO) respectievelijk certificaat inzake goederenverkeer.

Een certificaat van oorsprong wordt dus afgegeven om de niet-preferentiële oorsprong aan te tonen. Bijvoorbeeld om in een land aan te tonen dat de goederen daadwerkelijk uit de Europese Gemeenschap komen en niet uit China, zodat geen antidumpingheffing wordt geheven.

Een certificaat inzake goederenverkeer (bijvoorbeeld een EUR.1 of EUR-MED-certificaat) wordt afgegeven om in een ander land – buiten de Europese Gemeenschap – een lager douanerecht te claimen bijvoorbeeld omdat de Europese Gemeenschap hiermee een overeenkomst heeft afgesloten.

Er zijn bijzonder veel regels, maar eigenlijk nog meer uitzonderingen

Zowel de afgifte van een CvO alsook een certificaat inzake goederenverkeer kan dus grote gevolgen hebben voor degene die de goederen ontvangt en in het derde land in het vrije verkeer brengt. Op degene die het certificaat opmaakt, rust dan ook een zware last en verantwoordelijkheid.

Veel regels, veel uitzonderingen

Niet alleen bestaat er onderscheid tussen herkomst en oorsprong, of preferentiële en niet-preferentiële oorsprong, ook de regels kunnen per geval verschillen. Zo gelden er andere regels om de preferentiële oorsprong vast te stellen voor een zending naar Zwitserland dan naar Mexico. En als je dan hebt vastgesteld of de oorsprong EG is in het kader van een CvO, dan betekent dit zeker nog niet dat dan ook een EUR.1-certificaat met oorsprong EG kan worden afgegeven. Hier gelden namelijk weer andere regels voor.

Samengevat zijn er bijzonder veel regels, maar eigenlijk nog meer uitzonderingen. Want heb je de oorsprong vastgesteld aan de hand van bijvoorbeeld de ingrijpende

bewerking, tariefpostverspringing of specifieke bewerkingen, dan moet ook nog worden nagegaan of er – naast de ingrijpende bewerking – niet toch sprake is van een ontoereikende bewerking. En als de autoriteiten van mening zijn dat bepaalde bewerkingen slechts bedoeld zijn voor de ontduiking van een wettelijke bepaling, dan kan zo'n bewerking worden aangeduid als een gelegenheidsbewerking en kan de oorsprong niet worden verkregen.

Maar anderzijds bestaan er ook mogelijkheden om alsnog de gewenste oorsprong te krijgen, omdat er "positieve" uitzonderingen zijn. Zo geldt in veel oorsprongsregelingen de waardetolerantieregel. Dit betekent dat wanneer volgens de hoofdregels niet aan het criterium wordt voldaan en dit wordt veroorzaakt doordat de waarde van het materiaal dat niet van oorsprong is – bijvoorbeeld – minder dan 10% is van de prijs af-fabriek, toch de oorsprong wordt verleend. Ook gelden er haast altijd "positieve" uitzonderingen voor accessoires, vervangingsonderdelen, gereedschappen, stellen of assortimenten en neutrale elementen (bijvoorbeeld brandstof).

Ook cumulatie is zo'n positieve uitzondering. Cumulatie betekent dat voor het bepalen van de oorsprong van goederen niet alleen de bewerking in het land van uitvoer van belang is, maar dat ook de bewerkingen die hebben plaatsgevonden in andere landen in aanmerking kunnen worden genomen. Zeker in het kader van de Pan-Europese afspraken kan dit vergaande positieve gevolgen hebben.

Tenslotte gelden er nog aanvullende regels op het gebied van rechtstreeks vervoer en in veel gevallen de no-drawback bepaling. Deze bepaling houdt in dat er geen vrijstelling of teruggaaf van rechten bij invoer kan worden verleend voor goederen die werden gebruikt voor de vervaardiging van goederen waarvoor bij uitvoer een preferentieel oorsprongsbescheid werd afgegeven. Een voorbeeld is dat derdelandengoederen in het kader van

actieve veredeling onder schorsing (AV/S) werden ingevoerd, worden veredeld en daarna weer worden uitgevoerd. Het is dan dus het één of het ander: óf vrijstelling van rechten en geen oorsprong EG, óf oorsprong EG maar dan geen vrijstelling van rechten.

Ziet u door de bomen het bos niet meer? Raadpleeg dan het boek "Heffingsgrondslagen in het douanerecht" dat wij schreven.

Wie geeft af, wie is verantwoordelijk?

Veel bedrijven en personen menen dat het de Kamer van Koophandel is die de certificaten afgeeft en dus ook verantwoordelijk is voor de juistheid ervan. Niets is echter minder waar.

Het is dan dus het één of het ander: óf vrijstelling van rechten en geen oorsprong EG, óf oorsprong EG maar dan geen vrijstelling van rechten

Ten eerste geeft de Kamer van Koophandel slechts de niet-preferentiële CvO's af. De aanvraag bij de Kamer van

Koophandel dient gegevens en bewijsstukken te bevatten op basis waarvan de oorsprong van de in de aanvraag vermelde goederen kan worden vastgesteld. Vervolgens wordt op basis van die aanvraag door de Kamer van Koophandel beslist en wordt het – vooraf reeds door de aanvrager ingevulde certificaat – voorzien van een stempel en van de handtekening van de secretaris van de Kamer van Koophandel.

Bij de preferentiële certificaten inzake goederenverkeer werkt de procedure anders. Ook in dit geval moet bij de Kamer van Koophandel een aanvraag worden ingediend, voorzien van bewijsmiddelen, maar nu geeft de Kamer van Koophandel niet het document af, doch slechts een advies aan de inspecteur van de Douane. Het is dan de inspecteur die beslist op de aanvraag en het document viseert, dus het certificaat afgeeft.

Als je de afgifteprocedures bekijkt, lijkt het erop dat de Kamer van Koophandel, respectievelijk de Douane degene is die de hoofdverantwoordelijkheid heeft.

Dat lijkt ons echter niet juist. Het is juist degene die de certificaten aanvraagt die de informatie verstrekt op basis waarvan de certificaten uiteindelijk worden afgegeven. En die gegevens zijn, wanneer achteraf blijkt dat het certificaat ten onrechte of met een onjuiste oorsprong is afgegeven, vaak onjuist. Het blijft dus in de meeste gevallen de aanvrager die verantwoordelijk en aansprakelijk is voor de juistheid van de certificaten.

Een onjuist certificaat; de gevolgen

En als dan vaststaat dat een certificaat ten onrechte is afgegeven, dan heeft dat vaak grote gevolgen. Zo zal de ontvanger van de goederen in veel gevallen een fiscaal nadeel ervaren, althans bij preferentiële oorsprongscertificaten. Hij kan immers achteraf geen gebruik maken van het lagere tarief. Of de goederen mogen er – ingeval er sprake is van een CvO – helemaal niet in. Allemaal situaties die commercieel zeer ongewenst zijn.

Maar naast de commerciële gevolgen, is het opmaken of aanvragen van een onjuist oorsprongscertificaat ook een strafbaar feit. Op basis van de nationale douanewetgeving in combinatie met de Wet op de economische delicten, wordt het opmaken of aanvragen van een onjuist certificaat namelijk aangemerkt als een economisch delict. De maximale straf hierop is twee jaar gevangenisstraf of een geldboete van enkele tienduizenden euro's.

Verder is niet alleen degene die het oorsprongscertificaat ten onrechte opmaakt of aanvraagt strafbaar, maar ook degene die opzettelijk gebruik maakt van het valse of vervalste oorsprongsdocument als ware het echt en onvervalst of opzettelijk dit document aflevert aan een ander of voorhanden heeft, terwijl hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat het document voor het claimen van de betreffende oorsprong wordt gebruikt. Ook hier geldt weer een aanzienlijke straf.

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaardt Customs Knowledge geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de gevolgen hiervan. Dit artikel is niet bedoeld als een specifiek advies. Zie in dit kader ook de Algemene Voorwaarden van Customs Knowledge BV.

Voorkomen is beter dan genezen!

Zoals uit het vorenstaande blijkt is het aanvragen van een juist en terecht afgegeven oorsprongscertificaat geen kinderspel. Daarbij is het ook de verantwoordelijkheid van de aanvrager om niet alleen de juiste gegevens en documenten te overleggen, maar ook de juiste wettelijke bepalingen toe te passen. Het is dan ook van groot belang om hier kritisch mee om te gaan.

Ook is het – met betrekking tot de commerciële gevolgen – raadzaam om met de ontvanger van de goederen (de koper) duidelijke afspraken te maken om de gevolgen van een onjuist of onterecht afgegeven certificaat te minimaliseren of in ieder geval in te perken. Dat kan door bijvoorbeeld bepalingen in de algemene voorwaarden op te nemen, maar ook door in het contract specifieke afspraken te maken.

Ten slotte kan het zinvol zijn om een bindende oorsprongsinlichting (BOI) aan te vragen. Daarbij moet degene die de BOI aanvraagt wel beseffen dat het slechts een bindende beschikking is omtrent de interpretatie van de wet. Wanneer de aanvrager vervolgens niet de juiste gegevens verstrekt, heeft zo'n BOI alsnog weinig zin.

Customs Knowledge adviseert en begeleidt u graag en professioneel om goede afspraken te maken met uw afnemer, de oorsprongsregels te doorgronden en de kans op onregelmatigheden te verminderen. En als het dan toch een keer fout gaat, bekijken wij welke mogelijkheden er zijn om de gevolgen te minimaliseren.

Voor vragen of opmerkingen over dit onderwerp kunt u contact opnemen met Bram van Breukelen (bram.vanbreukelen@douaneadvies.nl) of Bart Boersma (bart.boersma@douaneadvies.nl). Specifieke vragen over algemene voorwaarden of contracten kunt u stellen aan Sander van Lent (sander.vanlent@douaneadvies.nl).